

Naziv originala

Edi Shukriu - Gratë e shquara shqiptare I

Botoi Teuta, Prishtinë, Kosovë,

Botimi I, 2000

Botimi II, 2003

Urednik izdanja

Sabri Halili

Za izdavača / për botuesin

Ardita Rama dhe Jovan Nikolaidis

Grafičko oblikovanje

Gazmend Çitaku

© copyright **plima**

(za hrvatski, crnogorski, bosanski i srpski jezik)

sa albanskog preveo Jovan Nikolaidis

traduki

traduki

Objavljivanje ovog rada omogućio je Traduki, literarna mreža, čiji su članovi Federalno ministarstvo za evropske i međunarodne poslove Republike Austrije, Federalno ministarstvo inostranih poslova Federalne Republike Njemačke, Švajcarski Savjet za umjetnosti Pro Helvetia, Kultur Kontakt Austria, Goethe Institut, Slovenačka agencija za knjigu i S. Fischer Fondacija.

Na prijevod ovog rada TRADUKI ima copyright.

Edi Shukriu

EMINENTNE ALBANKE

JP Centar za kulturu - Biblioteka Ulcinj i **plima**
NP Qendra për kulturë, Biblioteka Ulqin dhe **plima**

Sadržaj

Izreke albanskih žena.....	7
Predgovor.....	9
Istorijske okolnosti.....	13
Rozafa.....	19
Kleopatra.....	20
Olympia.....	22
Teuta.....	24
Etuta.....	26
Komita (Komnena).....	28
Helena Topia.....	30
Mamica Kastrioti.....	31
Andronika-Donika Kastrioti.....	33
Angelina Komnena-Sveta Angelina.....	35
Elena Lukrecia Peskopia.....	37
Kelmenska Nora.....	39
Dhaskarina Pinoçe-Bubulina.....	40
Angelica Palli.....	43
Elena Bukura Altamura.....	47
Elena Gjika-Dora d'Istria.....	49
Kushe Mica.....	53
Kristina Gentile Mandala.....	54
Sevasti Qiriazi Dako.....	55
Tringa Smalja.....	59
Paro Kita.....	60
Marigo Pozio.....	61
Parashqevi Qiriazi.....	63
Urani Rumbo.....	66
Shote Galica.....	68
Eugjeni Thanasi.....	70
Jorgjia Truja.....	73
Gonxhe Bojaxhiu-Majka Tereza.....	75
Tefta Tashko.....	79
Lola Gjoka.....	81
Marie Kraja.....	83
Xhanfise Frashëri Basha.....	85

Gjyzepina Kosturi	87
Androniqi Zengo Antoniu	89
Olga Nikola Luarasi	91
Sofia Zengo Papadimitriu	93
Kristina Hoshi	95
Emili Dishnica Gliozheni	97
Musine Kokalari	99
Selfixhe Ciu Broja	101
Fatbardha Gega	103
Maria Çurçia Logoreci	105
Efigjeni Vaso Floqi	107
Nermin Vlora Falaschi	109
Marie Shllaku	111
Katarina Josipi	113
Dhora Leka	115
Aleksandra Mano	117
Liza Vorfi	120
Safo Marko	122
Ksanthipi Begeja	124
Irena Papas	126
Drita Pelinku	129
Violeta Manushi	131
Drita Agolli	133
Dhurata Tako Xoxe	135
Andromaçi Gjergji	138
Shadete Doko Mekuli	141
Besa Imami	143
Melpomeni Çobani	145
Xhanfise Keko	147
Hamide Stringa	149
Tinka Kurti	152
Nexhmije Pagarusha	154
Violeta Filaj Gambeta	157
Margarita Xhepa	158
Ganimet Simixhiu Vendresha	160
Hëna Spahiu	162
Melihate Ajeti	164
Bibliografia.....	167

Izreke albanskih žena

U svijetu ima mnogo mržnje, mnogo ratova... Zaboravili smo da u sebi vidimo drugog. (Majka Tereza)

Pravda umiruje, pravda liječi rane i bolove naroda. (Parashqevi Qirijazi)

Ma ko pokušao da drži Albance u svojoj sjenci, brzo će shvatiti teškoće kod takvog pokušaja, jer je to u neskladu sa idejama našeg vremena... Narod kao ovaj naš neće se uništiti, ja hoću da vjerujem da nećemo umrijeti prije što vidimo domovinu oslobođenu od presije varvara (Elena Gjika)

Stavljati albansku zemlju i njeno stanovništvo pod tuđu upravu znači povećati sjeme nesuglasica i turbulencije na Balkanu (Sevasti Qirijazi)

Život bez znanja je kao rat bez oružja (Shote Galica)

Uzgajajmo dijete tako da može prebroditi iskušenja života a da proživi i njegovu radost! (Xhafise Frashëri Basha)

O albanska ženo, majko nacije, nado Domovine, ti koja ljuljaš kolijevku novorođenčeta, svijetlo slobodne zemlje ti podižeš... (Musine Kokalari)

Jesam humanista i tu pripadnost ne mijenjam niza kakvu cijenu. (Marie Shlaku)

Kadence ne treba pjevati van cjelovitosti same pjesme... Ne možemo emocionirati nikog ako ne emocioniramo prije sami sebe (Marie Kraja)

Mi jesmo nacija svijeta, jer smo svijetu dali mnogo, dok smo od nje malo uzeli (Margarita Xhepa)

Pozorište je stalno u istom ritmu sa vremenom, nikada ne zastarjeva (Tinka Kurti)

Mladi donose izazov, donose savremena mišljenja koja sam pokušala da uhvatim, a i da dosegnem savremenu misao što je teško jer vrijeme prolazi (Drita Pelinku)

Ne može se postići jedino ono što nećemo (Sehadeta Mekuli)

Predgovor

U dugovjekovnoj istoriji čovječanstva nije veliki broj žena koje su bile u mogućnosti da se istaknu u raznim područjima života. Poznata su, uglavnom, imena onih žena koje su zamijenile svoje muževe-vladare, ili su podržale svoje ugledne muževe. Veliki broj žena ostale su anonimne, obuhvaćene tek zajedničkim imenom: žena.

Aktivitet svijeta žena dolazi do izražaja tek od XVIII vijeka. U narednim vjekovima, zahvaljujući individualnoj upornosti žene, i potom i kolektivnim pretendovanjem, počela je da se otvara stvaralačka energija žene. Kraj XX vijeka bilježi uključivanje žene u sve sfere života, a nadasve u krugovima odlučivanja, upotpunjujući i na ovaj način bogato naslijeđstvo čovječanstva.

Van opštih istorijskih tokova nije ostala ni albanska žena. Imajući u vidu istorijski haos albanske nacije, ogroman broj albanskih žena zaslužuje da budu u ovoj knjizi, jer su bile istinski i nepokolebljivi stubovi porodice i nacije. Okolnosti diktiraju da u ovoj knjizi budu prisutne zajedničkim imeniteljem: albanska žena. Ali ovo znači mnogo više – sjetimo se Margerit Jursenar kada piše: *Za majku bih htjela jednu Albanku* (Orientalne priče). Nije slučajnost da su iz njedara albanskog naroda iznikle Sveta Angelina, a kasnije i Velika Majka savremenog svijeta, svetica Majka Tereza.

Ustrajanost i žrtvovanje, otpor i izdržljivost albanske žene u stremljenjima ka slobodi i nezavisnosti, prema istorijskim izvorima, javljaju se u kontinuitetu. One su se odupirale nastojanjima za asimilacijom i olujama dekulturnizacije, gajući čak od antike duh humanog porodičnog vaspitanja, te narodnu i urbanu tradiciju.

Ali, ovo nije bio jedini djelokrug albanske žene, ona se istakla i u političkoj i vojnoj oblasti, prosvjeti, kulturi i nauci.

Od mnogobrojnih albanskih žena koje su istrajavale i djelovale u uzburkanim tokovima vremena, iznikle su znamenite ličnosti, čija djela prevazilaze rodne i nacionalne granice. One su dokazale da je um bez roda i da nema sile koja će zaustaviti svete težnje jednog naroda za samoopredjeljenje, sveobuhvatnu emancipaciju i postizanje rodne ravnopravnosti.

Svjesna nesporne uloge žene u albanskom društvu kao i njen doprinos tokovima u regionu i svijetu, a primjećujući nedostatak posebnih izdanja ove vrste, započela sam rad na knjizi *Ugledne albanske žene* (I). Knjiga se pojavila na albanskom jeziku početkom 2000 godine, nakon putovanja kosovarskog naroda stazama smrti i preporoda. Izdavač knjige bio je poznati časopis *Teuta*, a štampala se u I'BIMI (Gnjilane). Preštampana je sa dopunama u 2003 godini.

Knjiga bi bila većeg obima kada bi u njoj bile obuhvaćene sve one albanske žene koje su dale ili daju pečat vremenu na prostorima gdje su živjele ili gdje žive. No, postavila sam sebi neizbježne i esencijalne kriterijume. Prvi kriterijum je istaknuta djelatnost žena koje su ostavile vrijedne tragove u istoriji, prosvjeti, nauci i kulturi albanskog i drugih naroda, a drugi kriterijum je obuhvaćanje žena doba iznad 70 godina, ili onih koje fizički nijesu više među nama.

Pretendujem da se prva knjiga dopuni i da uslijede nove knjige na datu temu. Uvijek s nadom da ću time podstaći i ohrabriti savremenu albansku ženu na daljim aktivnostima u svim oblastima života. Izdavanje knjige i na drugim jezicima ima za cilj da obavijesti svjetsko mnjenje o dostignućama albanske žene i, istovremeno, da podstakne djelovanje žena u ostalim dijelovima svijeta. Ako poslije čitanja ove knjige opšti doprinos albanske žene bude i kamenčić u mozaiku boljeg položaja žene i nje kao integralnog dijela opštih ljudskih vrijednosti, onda sa zadovoljstvom mogu reći da sam postigla cilj.

Ovom prilikom se zahvaljujem Mg.Sci. Edita Tahiri, za ideju da se ovakva knjiga objavi, Prof. Dr. Drita Gunga, istraživačici ženskog pitanja, Prof. Dr. Jahja Drançoli, koji je ponudio podatke za Elenu Peshkopiju i Svetu Angelinu, Prof. Dr. Francesco Altimari za fotografiju Kristine Mandale, Prof. Dr. Engjel Berisha, historičaru muzike, Prof. Shyqri Nimani, za podatke o Eleni Altimari, slikaru Binjamen Haxha i Fitore Isufi (Koja) za realizaciju crteža, glumici Tinka Kurti, koja je obezbijedila podatke za neke od uglednih i savremenih žena iz Albanije, kao i svima onima koji su na razne načine doprinijeli izdavanju ove knjige. Kozeta Mamaqi ima posebne zasluge jer je obezbijedila nove materijale i obogatila drugo izdanje, bez kojih ova knjiga ne bi bila potpuna. Takođe se zahvaljujem novinarki Sanie Gashi i redakciji časopisa *TEUTA* za dostojanstvenu realizaciju dva prethodna izdanja.

Normalno, najveće zasluge pripadaju mojoj cijenjenoj majci, Margarita Mjeda Shukriu, nepokolebljivoj ratnici nacionalnog pitanja i opšte emancipacije, koja me je cijelog života inspirisala i podržavala bez štednje.

Edi Shukriu